

MAC | IMAC EDUCATION

CTB Education

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง ดวงพร หลิมรัตน์

ผู้ตรวจ รศ.รติดา โมสิกรัตน์
รศ.นภลัย สุวรรณธาดา
ดร.ภาสพงศ์ ผิวพอใช้

บรรณาธิการ ดร.ชลธิชา สุดमुख

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ดวงพร หลิมรัตน์.

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑.--

พิมพ์ครั้งที่ ๒.--กรุงเทพฯ : แม็คเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๔.

๒๒๔ หน้า.

๑. ภาษาไทย--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). I. ชื่อเรื่อง.

495.9107

ISBN 978-616-345-238-2

พิมพ์ครั้งที่ ๓

สงวนลิขสิทธิ์ : มกราคม ๒๕๖๕

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

MAC EDUCATION

ส่งชานฉัตติสง่าจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

เลขที่ ๙/๙๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

☎ ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๒-๗ โทรสาร ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๘

E-mail : www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท กรีนแอปเปิ้ล พรินติ้ง จำกัด

คำนำ

เจตนารมณ์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ต้องการสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ให้ความสำคัญกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว ต้องมุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงต้องมุ่งเน้นทักษะกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ดังนั้น เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด จึงมอบหมายให้คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยร่วมกันจัดทำหนังสือเรียนแม็คเล่มนี้ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดยมีเนื้อหาครบถ้วนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง ๕ สาระ ได้แก่ สาระที่ ๑ การอ่าน สาระที่ ๒ การเขียน สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เล่มนี้ มีเนื้อหาสาระทั้งวรรณคดีและวรรณกรรม ความรู้หลักการใช้ภาษา กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มุ่งเน้น กระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน รักการเขียน รักการศึกษาค้นคว้า

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจใฝ่เรียนรู้ทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยมา ณ โอกาสนี้

ดวงพร หลิมรัตน์

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ตรงตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ ๑ การอ่าน	ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
สาระที่ ๒ การเขียน	ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด	ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย	ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม	ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คำชี้แจง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด จัดทำและพัฒนาขึ้นใหม่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยปรับปรุงและพัฒนาจากการติดตามผลการนำไปใช้ในระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา เพื่อให้เนื้อหาและกิจกรรมทันสมัย เหมาะสมกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุดมปัญญาซึ่งมีเครื่องมือสื่อสารทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง ทำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ตระหนักในข้อนี้ จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาหนังสือเรียนเล่มนี้ใหม่ โดยยึดแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มแนวคิดสำคัญและทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ให้เด่นชัดและเข้มข้นมากขึ้น ดังนี้

๑. จัดทำสาระการเรียนรู้ให้ตรงตามตัวชี้วัดชั้นปีและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรมาตรฐานที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดให้เรียนในแต่ละปี
๒. จัดทำตัวชี้วัดชั้นปีเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ ๔ ด้านผู้เรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและความพยายามของสถานศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
๓. จัดทำกิจกรรมเพื่อฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตร และมีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ผู้สอนควรชี้แจงและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติได้จริง
๔. เพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบภาระงาน มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองนโยบายในการพัฒนาเยาวชนให้มีค่านิยมหลักที่พึงงาม ๑๒ ประการ

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เหตุเกิดเพราะนิคตตสินใจ

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๑

๒

๑๐

๑๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ บทความเรื่อง “ประโยชน์ของไข่ไก่”

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๒๒

๒๓

๒๖

๓๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ นิราศภูเขาทอง

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๔๒

๔๓

๕๕

๖๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สุภาษิตโคลงโลกนิติ

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๗๐

๗๑

๘๓

๙๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ สุภาษิตพระร่วง

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๑๐๕

๑๐๖

๑๑๔

๑๒๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ราชอิริราช ตอน สมิงพระรามอาสา

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๑๒๖

๑๒๗

๑๔๙

๑๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ บันทึกการเดินทาง

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๑๖๕

๑๖๖

๑๖๙

๑๗๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ ภาพยนตร์เรื่องพระไชยสุริยา

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

หลักภาษา

การใช้ภาษาไทย

๑๘๑

๑๘๒

๑๙๗

๒๐๒

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

ดัชนี

๒๐๘

๒๑๑

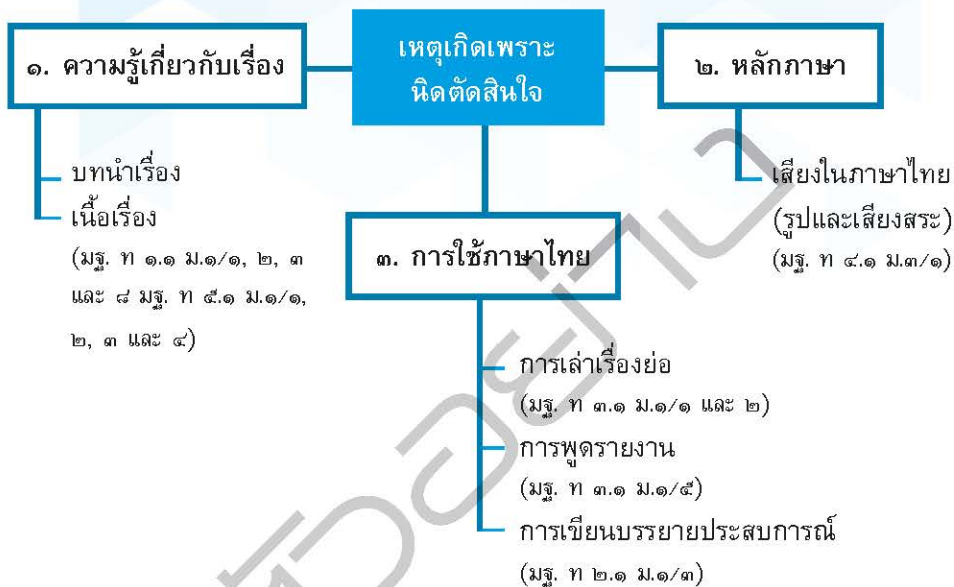
๒๑๒

ศรีอยุธยา

ดอกชองนาง

เหตุเกิดเพราะนิดตัดสินใจ

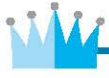

ตัวชี้วัดชั้นปี

๑. อ่านออกเสียงบทหรือย่อแก้วและบทหรือย่อกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท ๑.๑ ม.๑/๑)
๒. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท ๑.๑ ม.๑/๒)
๓. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท ๑.๑ ม.๑/๓)
๔. วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต (มฐ. ท ๑.๑ ม.๑/๔)
๕. เขียนบรรยายประสบการณ์โดยระบุสาระสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน (มฐ. ท ๒.๑ ม.๑/๓)
๖. พูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู (มฐ. ท ๓.๑ ม.๑/๑)
๗. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่ฟังและดู (มฐ. ท ๓.๑ ม.๑/๒)
๘. พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา (มฐ. ท ๓.๑ ม.๑/๕)
๙. อธิบายลักษณะของเสียงในภาษาไทย (มฐ. ท ๔.๑ ม.๑/๑)
๑๐. สรุปเนื้อหารรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน (มฐ. ท ๕.๑ ม.๑/๑)
๑๑. วิเคราะห์รรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ (มฐ. ท ๕.๑ ม.๑/๒)
๑๒. อธิบายคุณค่าของรรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน (มฐ. ท ๕.๑ ม.๑/๓)
๑๓. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (มฐ. ท ๕.๑ ม.๑/๔)

๑. ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

บทนำเรื่อง

เรื่องสั้นเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่ไทยรับมาจากตะวันตกตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องสั้นเป็นเรื่องแต่งแบบใหม่ที่มีวิธีเล่าเรื่องไม่เหมือนนิยายหรือนิทานของไทย ซึ่งมีข้อแตกต่างดังนี้

นิยาย-นิทาน	เรื่องสั้น
๑. ส่วนมากไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง มักจะเป็นมุขปาฐะ คือ สืบทอดจากการบอกเล่า	๑. ผู้แต่งเล่าเรื่องเองหรือกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง
๒. การดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	๒. การดำเนินเรื่องอาจเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ หรือสลับเหตุการณ์ก็ได้
๓. การใช้ภาษาในบทสนทนาอาจจะไม่เหมือนคำพูดที่ใช้ในชีวิตจริง ๆ เพราะเรื่องที่เราเล่ามักจะเป็นเรื่องย่อนยุค ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าในสมัยนั้น ๆ พูดจากันอย่างไร หรือถ้าตัวละครเป็นสัตว์ การพูดก็เป็นเรื่องสมมุติว่าสัตว์พูดจากันอย่างไร ฯลฯ	๓. การใช้ภาษาในบทสนทนาเหมือนกับคำพูดที่ใช้ในชีวิตจริง ๆ แสดงให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของตัวละคร
๔. ความสั้นยาวของเรื่องไม่กำหนดแน่นอน	๔. ความสั้นยาวของเรื่องกำหนดแน่นอน โดยทั่วไปกำหนดความยาวระหว่าง ๔,๐๐๐-๗,๐๐๐ คำ หรือประมาณ ๓-๕ หน้ากระดาษพิมพ์
๕. ตัวละครมีกี่ตัวก็ได้	๕. ตัวละครสำคัญมีไม่เกิน ๕ ตัว
๖. แนวคิดของเรื่องแสดงได้หลายแนว	๖. แนวคิดของเรื่องแสดงได้เพียงแนวคิดเดียว

เรื่องสั้นที่นักเรียนจะได้อ่านและศึกษาต่อไปนี้คือ เรื่อง “เหตุเกิดเพราะนิดตัดสิ้นใจ” แต่งโดยมุกิตา ผู้เขียนเขียนจากประสบการณ์การเป็นครูผสมผสานกับจินตนาการของผู้เขียนเอง มุกิตาเป็นนามปากกาของพร หลิมรัตน์ ขณะเป็นครูได้เขียนเรื่องสั้นและแต่งกวีนิพนธ์หลายประเภท งานเขียนที่สำคัญ คือ บทกวีนิพนธ์ถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องในวโรกาสต่างๆ บทกวีนิพนธ์เหล่านั้นตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ และนำไปขับร้องในวงดนตรีไทยเดิม

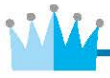
มุกิตาเป็นคนกรุงเทพฯ เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ ศึกษาชั้นมัธยมจากโรงเรียนสายปัญญา และโรงเรียนปรีญาทิพย์ สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยรามคำแหงตามลำดับ ได้รับราชการครูเป็นเวลา ๒๕ ปี ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัวและเป็นนักเขียนอิสระ

เรื่องสั้นของมุกิตาเป็นเรื่องสั้นแนวสร้างสรรค์ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว มุกิตาหวังว่าเมื่อผู้อ่านได้อ่านเรื่องสั้นแต่ละเรื่องแล้วจะนำแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ความเข้าใจที่จะทำให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งมากขึ้น

เนื้อเรื่อง “เหตุเกิดเพราะนิดตัดสิ้นใจ” กล่าวถึงความขัดแย้งในครอบครัวที่ทำให้ลูกสาวคนโตเกิดความคับข้องใจและตัดสินใจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง แต่ด้วยความรักและความอบอุ่นในครอบครัวได้ทำให้เรื่องพลิกผันไปในทางที่ดี ผู้อ่านรู้สึกโล่งใจไปด้วย

เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่อง “เหตุเกิดเพราะนิดตัดสิ้นใจ” แล้ว นักเรียนจะได้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และได้เรียนรู้ลักษณะครอบครัวอีกแง่มุมหนึ่ง นักเรียนอาจสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อเรียนรู้แง่คิดและวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป สิ่งที่เราควรระลึกไว้เสมอคือ ไม่ควรเลียนแบบการแก้ปัญหาตามอย่างตัวละครในเรื่องนี้ เพราะชีวิตเป็นสิ่งที่ค่าทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น หากแก้ปัญหาด้วยการทำลายชีวิตตนเอง จะทำให้ผู้ที่ยังอยู่เศร้าโศกเสียใจ มีแต่ความทุกข์และทางศาสนาพุทธนั้น พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้ว่า “การทำลายชีวิตตนเองเป็นบาปอย่างยิ่ง” จึงควรแก้ปัญหาในทางที่ถูกที่ควรจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

เนื้อเรื่อง

เหตุเกิดเพราะนิดตัดสินใจ

นิดมองดูแผ่นกระดาษรายงานผลสอบปลายภาคหนึ่งและนาน วิชาอื่นๆ ผ่านหมดแม้จะผ่านแบบหวุดหวิดก็ตาม แต่ทำไมวิชาเลขผลยังเป็นสีแดงเหมือนทุกครั้ง ตั้งแต่เรียนชั้นประถมจนอยู่ ม.๑ ผลสอบเลขคือตกแล้วต้องสอบซ่อมไม่เคยเปลี่ยน นิดเองไม่สนใจหรอก เพราะไม่ชอบวิชานี้ พยายามอย่างไรก็ไม่เคยรู้เรื่อง สอบไม่เคยผ่าน ต้องซ่อมทุกทีนั่นแหละ แต่ที่หนักใจมากก็คือพ่อ พ่อนิดเก่งเลขมาก เคยได้รางวัลมากมาย แล้วพ่อก็มาคิดว่านิดจะต้องได้เลือดพ่อ เก่งเหมือนพ่อ ทุกครั้งที่ผลสอบออกมา พ่อต้องมองนิดด้วยสายตาที่ทำให้นิดอยากหายตัวไปไหนก็ได้แล้วไม่กลับมาอีกเลย เพราะมันมีแต่ความผิดหวังและความห่างเหินอยู่ในแววตาที่มองนิดอยู่

นิดจำได้ว่าพ่อเคยสอนการบ้านวิชาเลขให้ ๒ ครั้ง แต่ปรากฏว่าวงแตก เพราะพ่อโกรธจนปากสั่น นิดก็กลัวพ่อจนตัวสั่น นิดทำเลขไม่ได้ ตอบคำถามพ่อก็ไม่ได้ ตั้งแต่นั้นมาพ่อไม่เคยสอนนิดอีกเลย

ถ้าไม่คิดถึงปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ครอบครัวของนิดก็ค่อนข้างจะอบอุ่น แม่เป็นแม่บ้านที่แสนดี ทำอาหารอร่อย ดูแลบ้านช่องสะอาดสะอาด พุดจาไพเราะ แถมยังสวยอีกด้วย นิดเป็นลูกสาวคนโตที่ไม่เอาไหน เรียนก็ไม่เก่ง ทั้งไม่ค่อยจะได้ช่วยแม่ทำงานบ้านเพราะกลัวแต่वादการ์ตูนและเขียนนิทานที่ผูกเรื่องขึ้นมาเองอย่างเพลิดเพลินทุกวี่ทุกวัน แต่นิดก็ได้เชื่อสายแม่ตรงที่หน้าตาน่ารัก (ใครๆ บอกอย่างนี้เสมอๆ) และพุดจาไพเราะ ส่วนน้อยน้องสาวคนเดียวของนิดตอนนี้เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ น้อยมีแววว่าจะเรียนเก่งกว่านิดแต่ชอบโวยวายเสียงดัง กินทุกอย่างที่ขวางหน้า นิดกับน้อยจึงมักทะเลาะกันเรื่องแย่งขนมกันกิน

สำหรับพ่อแล้ว พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี นิดไม่เคยได้ยินพ่อกับแม่ทะเลาะกันเลย หากมีเรื่องอะไรขัดใจกัน พ่อจะแยกตัวไปนั่งอ่านหนังสืออยู่เงียบๆ แม่จะเข้าครัวไปชงเครื่องดื่มร้อนๆ และขนมชิ้นเล็กๆ มาให้นิดกับน้อยแล้วนั่งดูโทรทัศน์กันตามประสาแม่ๆ ลูกๆ จนกระทั่งพ่อเดินมาหาและพูดเหมือนกันทุกๆ ครั้งว่า

“แม่ พ่อขอโทษนะ ขอขนมพ่อกินบ้างสิ”

แม่จะทำทางอนๆ แล้วเข้าไปหาเครื่องดื่มกับขนมให้พ่อ นิดกับน้อยก็จะมองหน้ากันแล้วแอบยิ้มเพราะขำพ่อกับแม่ นิดน่าจะมีความสุขมากๆ ถ้าไม่มีเรื่องสอบตกวิชาเลขมากัดกัน

ระหว่างพ่อกับนิค นิคไม่เข้าใจว่าทำไมพ่อจึงตั้งความหวังกับนิคนักหนา พ่ออยากให้นิคเรียนเก่งๆ จะได้เป็นหมอ สถาปนิก หรือวิศวกรอย่างพ่อก็ได้ แต่นิคไม่ชอบและทำไม่ได้จริงๆ ทั้งๆ ที่พยายามแล้ว

วันนี้นิคไปโรงเรียนเพื่อรับผลสอบ นิคต้องผลสอบอยู่อีกครูใหญ่ ทั้งห้องมีนิคตกเลข อยู่คนเดียว แล้วนิคก็กลับบ้านเพราะไม่รู้จะไปไหน เพื่อนๆ พากันไปกินไอศกรีมข้างโรงเรียน กันอย่างสนุกสนาน แต่นิคกลับมา นั่งซึมอยู่คนเดียว ตอนนี้ไม่มีใครอยู่บ้าน บ้านทั้งบ้านเงียบเหงา นิครู้สึกว่ามีใครแอบอยู่ด้วย

“ดีเหมือนกัน เราจะได้ตัดสินใจอะไรให้เด็ดขาดเสียที”

นิคพิมพ์คำกับตัวเอง นึกภาพออกเลยว่าเมื่อพ่อกลับมาถึงบ้าน นิคจะโดนมองด้วยสายตาแบบใดและร้ายยิ่งกว่านั้นพ่อเคยพูดว่า

“พอขึ้น ม.๑ แล้วห้ามตกเลขอีก ตั้งใจเรียนมากๆ พ่อไม่ยอมผิดหวัง”

นิคไม่ยอมให้พ่อมองนิคแบบนั้น และไม่ยอมให้พ่อผิดหวังด้วย ถ้าไม่มีนิคสักคน พ่อก็ไม่ต้องผิดหวังอีกต่อไป

นิคตัดสินใจแล้ว ปัญหาทุกอย่างจะได้จบลงเสียที นิคขึ้นไปชั้นบน อาบน้ำทาแป้งเด็ก กลิ่นหอมละมุนที่คุณแม่ซื้อให้ใช้ เปลี่ยนเสื้อผ้าจากชุดนักเรียนเป็นชุดนอนชุดสวยที่ยังไม่เคยสวมใส่ แกะผมเปียออก หวีผมให้เหยียดตรงเท่าที่จะทำได้

เดินเข้าไปในห้องนอนของพ่อแม่ นิคขอละลาบละล้วงค้นหาของที่ต้องการในห้องนี้สักครั้งเถอะ เป็นครั้งแรกและจะเป็นครั้งสุดท้าย

เปิดลิ้นชักโต๊ะตัวเล็กที่พ่อชอบเอางานที่ค้างค้างเข้ามาทำในห้องนอน แล้วนิคก็สะดุ้ง ปืนพกขนาดเล็กสีด้ามะเมื่อมนอนนิ่งสงบอยู่ในลิ้นชักนั้น ปืนที่พ่อบอกว่าจำเป็นต้องมีไว้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน แต่นิคไม่ต้องการของที่น่ากลัวขนาดนั้น

นิตค้นหาของที่ต้องการทั้งโต๊ะเครื่องแป้งของแม่ ตู้เสื้อผ้า แม้กระทั่งโต๊ะหัวเตียงก็ยัง ไม่พบ จนเหงื่อเม็ดเล็กๆ เริ่มซึมออกมา นั่งลงบนเตียงแทบจะหมดอาลัยตายอยาก แล้วมือที่สอดเข้าไปใต้หมอนพ่อก็กระทบเข้ากับขวดเล็กๆ ขวดหนึ่ง นิคหยิบมันออกมา ยานอนหลับของพ่อบรรจุอยู่ในขวด นิคเคยเห็นพ่อกินแล้วบอกแม่ว่า

“หมอให้กินบ้างนะแม่ บางทีพ่อเครียดงาน แต่พ่อไม่ได้กินบ่อยหรอก นานๆ ถึงจะกินสักเม็ด เม็ดเดียวพ่อก็หลับปุ๋ยแล้ว เห็นไหมยังเหลืออยู่ตั้งเยอะ”

นิคกลับมาที่ห้องของตัวเอง แล้วไปนั่งบนเตียง มองแก้วน้ำที่ไม่มีน้ำเหลืออยู่แล้ว นิคกินยานอนหลับของพ่อไปจนหมดขวด อีกไม่นานนิคก็จะหลับอย่างสบาย หลับไปตลอดกาล แม่ไม่ต้องเสียเวลาแต่งตัวใหม่ให้นิค นิคใส่ชุดนอนชุดสวย ผัดแป้งหน้าवल หวีผมเรียบร้อย ถ้านิคจะเสียใจ ก็เสียใจอยู่อย่างเดียวคือ ยังไม่ได้ตอบแทนพระคุณพ่อแม่ นิคตั้งใจว่าพอเรียน

จบและได้งานทำ เงินเดือนเดือนแรกนิตจะให้แม่ทั้งหมด และจะให้เงินพอกับแม่ใช้ทุกเดือน นิตจะดูแลท่านยามแก่เฒ่า ป้อนอาหาร ป้อนยา และเช็ดตัวให้ยามที่ท่านไม่สบาย ให้เหมือนที่พอกับแม่ทำให้นิตตอนที่นิตยังเล็กอยู่

น่าเสียดายที่วันนั้นจะไม่มีวันมาถึง

นิตทอดตัวลงนอน หัวยังไม่ทันแตะหมอนก็ได้ยินเสียงรถของพ่อ ครูเดียวเสียงหน่อย กิ่งตังตังขึ้นบันไดตรงมายังห้องนอนพลงตะโกนเรียก

“พี นิต พี นิต พ่อเรียกให้ลงไปข้างล่างเดี๋ยวนี้”

นิตน้ำตาซึม บอกไม่ถูกว่ารู้สึกอย่างไร แต่ที่แน่ๆ คือใจคอไม่ดี

“โธ่เอ๊ย! ก่อนตายยังจะโดนดุอีก” นิตบ่นเบาๆ อดสงสารตัวเองไม่ได้ แต่เอาเถอะ ถือว่าจะได้กราบลาพอกับแม่ก็แล้วกัน

แมื่อยืนอยู่ตรงเชิงบันได มองนิตแล้วหัวเราะก่อนพูดว่า

“นี่นิตแต่งชุดนอนแล้วหรือ ยังไม่ได้กินข้าวกลางวันเลย เดี่ยวคุยกับพอก่อนแล้วกินพร้อมกันนะลูก”

นิตยื่นหนึ่งเหมือนมีก้อนอะไรแข็งๆ มาจุกอยู่ที่คอ ได้แต่มองแม่ที่ยิ้มแยมแจ่มใสและเดินเข้าไปในครัว

“พี นิตไปหาพอสสิ ยืนเป็นรูปปั้นอยู่ได้ แม่ซื้อขนมมาเยอะเยอะเลย หน่อยบอกให้ซื้อเองแล้วห้ามมาแย่งหน่อยอีกนะ”

หน่อยจอมตะกละทำสู่มเสียดๆ หากเป็นเวลาปกติคงมีการปะทะคารมกันเล็กน้อย แต่เวลานี้ เวลาที่นิตเริ่มรู้สึกถึงความมึนงงวังงวมก้างคิบคลานเข้ามาสู่สมองและร่างกาย นิตจึงเงยบและรวบรวมสติก้าวขาเดินไปหาพอสซึ่งนั่งคอยอยู่ที่ห้องนั่งเล่น

พอสนั่งอยู่บนโซฟา มองตรงมาที่นิต น้ำตาจางๆ ที่เอ่อขึ้นมาทำให้นิตมองเห็นพอสเหมือนภาพพร่ามัว นิตทรุดตัวลงนั่งที่พื้นใกล้พอส ก้มหน้าเพราะไม่อยากตอบคำถามและเห็นสายตาของพอสอีก

“พอสคะ นิต... นิตต้องขอมเลขอีกแล้ว”

นิตเริ่มพูดก่อนด้วยเสียงสั่นๆ เพราะบังคับไม่อยู่ในขณะที่พอสนิ่ง นิตก็รู้สึกเหมือนโลกกำลังจะหยุดหมุน

“นิต มานั่งกับพอสตรงนี้”

พอสเรียกพลงตบเบาๆ โขฟาข้างๆ ตัว นิตละล้าละลังจนพอสต้องเรียกซ้ำอีก พอสเอื้อมมือมาดึงแขนและให้นั่งลงข้างๆ พอส

“เมื่อเข้าพ่อไปโรงเรียนนิต แต่นิตกลับมาบ้านแล้ว พ่อพบครูประจำชั้นของลูก”

พ่อพูดแล้วเงิบไป นิตอยากให้ยานอนหลับมันออกฤทธิ์ตอนนี้ อยากหลับชั่ววินาที ก่อนที่พ่อจะพูดต่อ แต่ความต้องการของนิตก็ไม่เป็นผล

“ครูของนิตบอกพ่อว่านิตเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียนดี แต่ความสามารถของนิตคงโดดเด่น อยู่ด้านเดียว ทำไมนิตไม่บอกพ่อว่านิตแตงนิทานประกอบการวาดภาพการ์ตูนคุณธรรมได้รับ รางวัลชนะเลิศของโรงเรียน ครูภูมิใจในตัวนิตมาก ครูบอกว่าเป็นนิทานที่สอนให้เด็กกตัญญู การ์ตูนก็สวย ทำไมนิตไม่เคยเล่าเรื่องนี้ให้พ่อฟังเลย”

“นิตไม่กล้าค่ะ กลัวพ่อว่าเหลวไหล แล้ว... แล้วมันก็ไม่สำคัญเท่าวิชาเลข” นิตอีกอึก กลัวพ่อจะหาว่านิตประชด แต่นิตก็คิดอย่างนั้นจริงๆ

“มันไม่เหลวไหลหรอกลูก พ่อภูมิใจนิตมาก นิตมีความสามารถถึงจะไม่ใช้อย่างที่พ่อหวังก็ตาม นิตเป็นเด็กที่มีความคิดดีจนพ่อรู้สึกว่าคุณทำผิดที่พ่อบังคับนิตมาตลอดเวลา ต่อไปนี้ พ่อไม่บังคับนิตอีกแล้ว พ่อยอมรับในสิ่งที่นิตชอบและทำได้ดี ขอแต่ว่าอย่าละความพยายาม ในวิชาอื่นก็แล้วกันได้ไหมลูก?”

นิตตกตะลึงอ้าปากค้าง พ่อลูบหัวนิตเบาๆ แต่นิตไม่มีเวลาจะพูดกับพ่อแล้ว นิตพรวดพราดลุกขึ้นจนพ่อตกใจ

“นิต เป็นอะไรลูก”

นิตไม่ฟังอะไรแล้ว นิตจะทำอย่างไรดี จะทำอย่างไรดี! นิตอยากอยู่กับพ่อ แม่ และ หน้อยด้วย นึกได้แล้ว จำได้แล้ว ครูสอนวิทยาศาสตร์เคยบอกว่าเวลาคนกินยาเกินขนาด เช่น ยาแก้ปวดหัว ยานอนหลับ หรือแม้กระทั่งยาพิษเข้าไปจะต้องกินไข่ขาวดิบๆ สัก ๒-๓ ฟอง ก็จะเอาเจียนเอาสิ่งที่กินเข้าไปออกมา

นิตวิ่งไปห้องครัวทันที ไม่ฟังเสียงพ่อร้องเรียก นิตไม่ยอมตายแล้ว พ่อรักนิต เข้าใจ นิต นี่เป็นสิ่งที่นิตที่ดีที่สุดที่นิตได้รับ นิตตรงไปเปิดตู้เย็น ไม่สนใจแม่ที่ถามว่านิตจะทำอะไร หยิบ ไข่ไก่มา ๓ ฟอง รับประทานใส่ชาม มือสั่นไปหมดขณะที่ความหิวไข่แดงทิ้งลงในอ่างล้างจาน แล้วยกชามขึ้นเพื่อรอกไข่ขาวใส่ปาก

“พีนิตกินอะไร หยุตนะ หน้อยเห็นนะจะกินไข่ขาวดิบๆ เหรอไง” หน้อยไม่ถามเปล่า จับแขนนิตตั้งอย่างแรง

“นั่นสิ นิตจะกินอะไรก็บอกแม่ แม่จะทำให้”

“แม่คะ อย่าเพิ่งถามนิต หน้อยปล่อยแขนพี่ บอกให้ปล่อย”

“ไม่ปล่อย พี่นิตตะกละ ขโมยขนมหน้อยกิน หน้อยจะฟ้องพ่อ”

นิตออกแรงดึงชามไข่ขาวที่หน้อยพยายามจะแย่งไป แต่เร็วแรงนิตไม่เหลืออีกแล้ว นิตเซไป ๒-๓ ก้าว จนหลังติดตู้เย็น

“หน้อย ขอไข่ขาวพี่ ขอไข่ขาวให้พี่”

นิตวิงวอนแต่หน้อยไม่ใจอ่อนเลยสักนิต เพราะซามไข่ขาวไปอยู่ในมือหน้อยเรียบร้อยแล้ว

“อะไรกันลูก เสียงดังอะไรกัน หน้อยแกล้งอะไรพี่เขาอีก”

พ่อยืนถามด้วยเสียงเข้มงวดอยู่ตรงประตูครัว หน้อยมองหน้าพ่อพลางทำปากแบะๆ คล้ายจะร้องไห้

“หน้อยไม่ได้แกล้ง ก็พี่นิตขโมยซ็อกโกแลตที่หน้อยซ่อนไว้กินหมดเลย”

“ซ็อกโกแลตอะไรกัน พี่ไม่รู้เรื่อง”

นิตพยายามพูดออกมาด้วยกำลังที่เหลือน้อยนิต มือเกาะตู้เย็นไว้เพื่อพยุงตัว

“ซ็อกโกแลตเม็ดเล็กๆ สีน้ำตาลที่หน้อยใส่ไว้ในขวดยานอนหลับของพ่อ หน้อยเห็นไม่มียาแล้วจึงเอาขวดมาใส่ซ็อกโกแลต แล้วซุกไว้ใต้หมอนพ่อเมื่อเช้านี้ พี่นิตเอามากินแน่ๆ ขวดยังอยู่ในห้องนอนของหน้อยกับพี่นิตเลย ไม่ต้องมาแก้ตัวนะ”

ตอนท้ายหน้อยหันมาทำเสียงขู่เข็ญนิต นิตหุ้อ้อ เลือดฉีดขึ้นหน้าจนแดงก่ำไปหมด

“ซ็อกโกแลตเหรอ ที่พี่กินเข้าไปนะซ็อกโกแลตเหรอ”

“ก็ใช่ะซี ซ็อกโกแลตตั้ง ๑๐ เม็ด พี่นิตตะกะละกินของหน้อยหมดเลย เหลือไว้ให้ ๕ เม็ดก็ยังดี”

คราวนี้หน้อยร้องไห้จริงๆ นิตมองเห็นน้ำตาของหน้อยเหมือนน้ำตานางฟ้า เป็นครั้งแรกที่นิตนึกรักหน้อยอย่างจับใจ นิตถลาเข้าไปกอดหน้อยแน่น

“ซ็อกโกแลต ๑๐ เม็ดเหรอ หน้อยซ็อกโกแลต ๑๐ เม็ดใช่ไหม เดียวพี่ซื้อให้ ๑๐๐ เม็ดเลยนะ”

หากใครโผล่เข้ามาในครัวตอนนี้คงได้เห็นภาพที่น่าขัน พ่อยืนเกาะหัวอยู่ที่ประตู แม่ถืออทัพพี่ค้ำงอยู่มองลูกทั้งสองอย่างงงๆ หน้อยถือซามไข่ขาวร้องไห้โฮๆ ส่วนนิตกอดหน้อยไว้แน่นพร้อมกับหัวเราะออกมาอย่างเต็มเสียง

“ไม่มีใครมีความสุขเท่านิตอีกแล้ว”

กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ

กิจกรรม ๑

ก. ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น

๑. ตัวละครเอกในเรื่องสั้นคือใคร และมีความขัดแย้งกับพ่อในเรื่องใด
๒. ลักษณะนิสัยของตัวละครเอกเป็นอย่างไร
๓. ปัญหาที่เกิดกับนิคเป็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจเช่นนั้นหรือไม่
๔. นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้นิคเปลี่ยนความตั้งใจในการตัดสินใจเช่นนั้น แสดงความคิดเห็นประกอบความคิดเห็นนั้นด้วย
๕. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกกับน้องสาวเป็นอย่างไร นักเรียนเคยมีประสบการณ์เช่นเดียวกับเหตุการณ์ในเรื่องนี้หรือไม่ เขียนเล่าประสบการณ์นั้นสั้นๆ พอเข้าใจ
๖. นักเรียนคิดว่าตัวละครตัวใดเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจสมาชิกทุกคนในครอบครัว เหตุใดนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น

ข. นิคมีมารยาทที่งดงามอยู่หลายอย่าง ให้นักเรียนยกมารยาทดังกล่าวมา ๓ อย่าง

ค. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๓-๕ คน ช่วยกันแสดงทรรศนะว่าการแก้ปัญหาด้วยวิธีการของตัวละครเอกนั้นเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

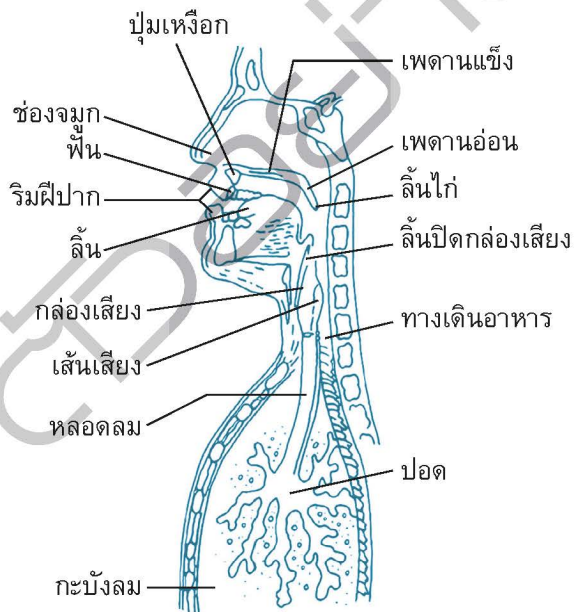
๒. หลักภาษา

เสียงในภาษาไทย

เสียงในภาษา คือ เสียงที่เปล่งออกมาเพื่อสื่อความหมายต่างๆ เช่น บอกเล่าเรื่องราว ความประสงค์ อารมณ์ ความรู้สึก เสียงในภาษาจึงมีความสำคัญในการสื่อสาร

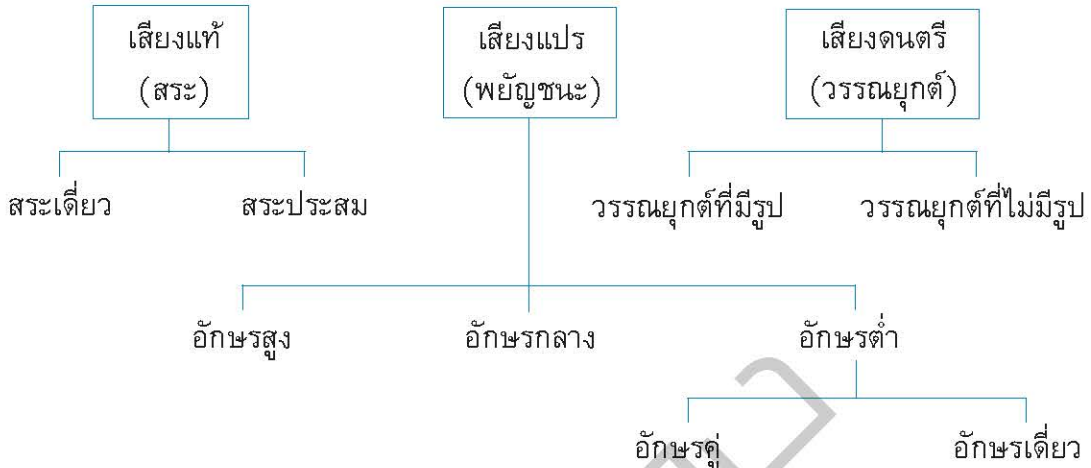
เสียงในภาษาไทยประกอบด้วยเสียงสระ เสียงพยัญชนะ และเสียงวรรณยุกต์ โดยอาศัยอวัยวะในการออกเสียง ดังนี้

อวัยวะในการออกเสียง

เสียงในภาษาไทย (อักษรหรืออักษร)

เสียงสระ คือ เสียงที่เกิดจากลมผ่านเส้นเสียง เป็นเสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอ โดยตรงไม่ถูกสกัดกั้นด้วยอวัยวะใด จึงมีเสียงก้องกังวาน เช่น อา อุ โอ เสียงสระที่แตกต่างกัน เกิดจากตำแหน่งของระดับลิ้น ส่วนของลิ้น และลักษณะริมฝีปากที่แตกต่างกัน

เสียงสระในภาษาไทยมี ๒ ประเภท คือ สระเดี่ยว และสระประสม

สระเดี่ยว คือ สระที่ออกเสียงโดยอวัยวะในช่องปากอยู่ในตำแหน่งเดียวตลอดเสียง เช่น เสียงสระในคำว่า มา ดู เจอ มือ โต สี แก่

เสียงสระเดี่ยวซึ่งจัดเป็นหน่วยเสียงในภาษาไทยมี ๑๘ หน่วยเสียง ได้แก่

อะ	อา
อิ	อี
อึ	อึ
อุ	อู
เอะ	เอ
แอะ	แเอ
โอะ	โอ
เออะ	เออ
เออะ	เออ

สระประสม คือ สระที่ออกเสียงโดยอวัยวะที่ใช้ออกเสียงอยู่ในตำแหน่งมากกว่า ๑ ตำแหน่ง ถ้าอวัยวะอยู่ในตำแหน่งหนึ่งแล้วเปลี่ยนไปอยู่อีกตำแหน่งหนึ่ง สระนั้นจะเป็นสระประสม ๒ เสียง ซึ่งเป็นลักษณะของเสียงสระประสมในภาษาไทย

เสียงสระประสมในภาษาไทยมี ๓ หน่วย ได้แก่

๑. สระประสม เีย เป็นเสียงสระประสม สระ |อี| กับสระ |อา| เช่น เสียงสระในคำว่า เปีย เสีย เจียบ เรียบ เรียน

๒. สระประสม เอือ เป็นเสียงสระประสม สระ |เอือ| กับสระ |อา| เช่น เสียงในคำว่า เกลือ เชื้อ เมื่อ เหลือ เตือน

๓. สระประสม ัว เป็นเสียงสระประสม สระ |อู| กับสระ |อา| เช่น เสียงในคำว่า ัว ัว กัว ัว จัว บัว นัว รัว สัว

สรุปได้ว่าเสียงสระในภาษาไทยมี ๒๑ หน่วยเสียง

เสียงสระของภาษาไทยข้างต้นไม่ได้กล่าวถึงสระเกิน ำ ใ- ใ- เ-า ฤ ฤา ฎ ฎา เพราะพิจารณาเฉพาะเสียงที่เป็นสระแท้ๆ รูปสระเกินทั้ง ๘ รูปนั้น ไม่ใช่รูปที่แทนเสียงสระแท้ๆ แต่เป็นรูปสระที่มีเสียงพยัญชนะรวมอยู่ด้วย คือ

สระ ำ แทนสระอะที่มีเสียงพยัญชนะท้าย ม

สระ ใ- และ ใ- แทนสระอะที่มีเสียงพยัญชนะท้าย ย

สระ เ-า แทนสระอะที่มีเสียงพยัญชนะท้าย ว

คำที่ใช้รูปสระเกินจึงเป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายด้วยทุกคำ เช่น จำ ใจ ไป เรา ส่วน ฤ ฤา ฎ ฎา มีเสียงพยัญชนะ ร ล นำหน้าเสียงสระ คือ

ฤ = ร + อี ฤา = ร + อี

ฎ = ล + อี ฎา = ล + อี

เสียงสระมี ๒๑ เสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยวและสระประสม

๑. สระเดี่ยว มี ๑๘ เสียง ดังนี้

สระเสียงสั้น

สระเสียงยาว

อะ

อา

อี

เอี

อึ

เอี

อุ

เอู

เออะ

เอเอ

แอะ

แเอ

โอะ

โเอ

เออะ

เอเอ

เออะ

เอเอ

๒. สระประสม เสียงสระประสมหรือสระเลื่อนเกิดจากเสียงสระเดี่ยว ๒ เสียงประสมกัน แล้วอ่านออกเสียงด้วยความเร็วและน้ำหนักของเสียงเท่ากันจึงเลื่อนเสียงเกิดเป็นเสียงใหม่ สระประสมมี ๖ เสียง ดังนี้

สระเสียงสั้น

เอียะ (อี + อะ)

เอือะ (อี + อะ)

อัวะ (อุ + อะ)

สระเสียงยาว

เอีย (อี + อา)

เอือ (อี + อา)

อัว (อุ + อา)

กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ

กิจกรรม ๒

ก. แยกคำที่ใช้สระเดียวกันไว้กลุ่มเดียวกัน และบอกว่าแต่ละกลุ่มใช้เสียงสระใด

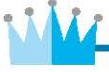
ผึ้ง	โจทย์	ปลุก	สอย	กาล	เปล่ง
ร้อง	กบ	ยึด	เล็ก	ปราบ	บุญ
ขึ้น	เต็ม	สุข	รถ	แก้ว	พัด
ล้ม	จับ	สูง	ดิน	เหมาะ	มือ
แพรว	พลอย	โชค	เห็ด	เปลอ	พริก

ข. อ่านคำประพันธ์ในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วบอกว่าข้อใดไม่มีคำที่มีเสียงสระประสม ข้อใดมีคำที่มีเสียงสระประสม มีคำใดและใช้สระประสมเสียงใด

๑. เอาปลาหมอบเป็นครูดูปลาหมอบ
๒. บนบกหนออตุส่าห์เสือกกระเดือกกระดิก
๓. เขาย่อมว่าฆ่าควายเสียตายพริก
๔. รักษาออกหยิกยับทั้งตัวอย่ากลัวเล็บ
๕. มิใช่เนื้อเอาเป็นเนื้อก็เหลือปล้ำ
๖. แต่หนามตำเข้าสักนิดกรีดยังเจ็บ
๗. อันโลกลาภบาปหนาตัญหาเย็บ
๘. เมียรู้เก็บผ้ารู้ทำพาจำเริญ

๓. การใช้ภาษาไทย

การเล่าเรื่องย่อ

การเล่าเรื่องย่อ คือ วิธีการเล่าเรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ฟัง ได้อ่าน หรือได้พบมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจโดยกล่าวถึงเนื้อเรื่องอย่างสั้นๆ แต่ยังคงแนวคิด และประเด็นสำคัญของเรื่องไว้อย่างถูกต้อง

การเลือกเรื่องที่จะเล่า มีดังนี้

๑. ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ เหมาะสมกับผู้ฟังหรือผู้อ่าน
๒. ให้ความรู้หรือความบันเทิง
๓. มีคุณค่าและเป็นประโยชน์

หลักการเล่าเรื่อง มีดังนี้

๑. มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยเตรียมเรื่องที่จะพูดให้ดี
๒. เรียงลำดับความสำคัญและสรุปความของเรื่องที่จะเล่า
๓. พูดออกเสียงชัดเจน เป็นธรรมชาติ รู้จักใช้น้ำเสียงในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ
๔. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
๕. บุคลิกท่าทางในการพูดเหมาะสม
๖. ให้แก่งคิดแก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน

ถ้าเป็นการพูดเล่าเรื่อง ผู้พูดต้องเสียงดังฟังชัด เปลี่ยนระดับเสียงสูงต่ำและอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง นอกจากนั้นอาจจะใช้กิริยาท่าทางประกอบตามสมควร

ประเภทของเรื่องที่จะเล่าจากการฟัง การอ่าน ดู ประสบการณ์ มีดังนี้

๑. นิทาน นิยาย การเล่านิทาน นิยาย ต้องเลือกและปรับเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับผู้อ่านหรือผู้ฟัง โดยเลือกเล่าเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ

๒. เหตุการณ์ การเล่าเหตุการณ์ควรบอกเหตุผลที่นำมาเล่าด้วย เล่าเฉพาะเนื้อความ และประเด็นสำคัญ แต่ตอนสรุปควรฝากข้อคิดจากเหตุการณ์นั้น (อาจเป็นแนวทางการแก้ปัญหา หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต) ให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังนำไปคิดหรือแสดงข้อคิดเพิ่มเติม

๓. ประวัติบุคคล การเล่าประวัติบุคคลเลือกใจความสำคัญ หรือประสบการณ์ เหตุการณ์ของบุคคลเหล่านั้นมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังหรือผู้อ่าน

๔. ประวัติตนเอง การเล่าประวัติตนเองต้องเลือกเหตุการณ์ที่น่าสนใจหรือประสบการณ์สำคัญซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ที่สำคัญคือไม่ยกตนว่าดีกว่าคนอื่น ๆ เป็นอันขาด

๕. เรื่องที่ให้ความรู้ การเล่าเรื่องที่ทำให้ความรู้ต้องมีจุดประสงค์ให้ความรู้แก่ผู้สนใจ จึงควรระวังไม่ให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเบื่อหน่าย การสรุปท้ายต้องกระชับที่สุด

ตัวอย่างเรื่องเล่า

เรื่องความพยายามของโบโบ้

โบโบ้เป็นสุนัขพันธุ์พันทางระหว่างสุนัขฝรั่งกับสุนัขไทย แต่มันมีลักษณะของสุนัขฝรั่งมากกว่า เพราะตัวใหญ่มาก สีดำสนิททั้งตัว ขนเป็นมันบ่งบอกว่าเป็นสุนัขสุขภาพดี โบโบ้มาอยู่กับหนูฟ้าเด็กผู้หญิงอายุ ๙ ขวบที่เป็นลูกสาวคนเดียวของคุณุทธนักรธุรกิจที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศบ่อยครั้ง มันอยู่ตั้งแต่เป็นลูกสุนัขตัวเล็กๆ จนตอนนี้อายุ ๒ ปีแล้วถึงมันจะตัวใหญ่แต่ใจเล็กนิดเดียว เพราะมันกลัวแมวมาก ถ้าเผชิญหน้ากับมันจะต้องถูกแมวข่วนหน้า และต้องร้องเสียงลั่นแล้ววิ่งหนีแมวแบบไม่เหลือยวหลังทุกที

โบโบ้ชอบวิ่งเล่นที่สนามหญ้าหน้าบ้าน สิ่งที่โปรดที่สุดคือวิ่งไล่ผีเสื้อและไปดมกลิ่นๆ ถ้าผีเสื้อบินไปเกาะอยู่ที่ดอกไม้ สิ่งโปรดรองลงมาคือ นอนกลิ้งหงายท้องให้หนูฟ้าลูบท้องเล่น บางครั้งหนูฟ้าจะดึงหูมันแรงๆ มันจะครางอือๆ แต่ก็ปล่อยให้ดึงตามชอบใจ

โบโบ้อยู่บ้านหลังใหญ่ของหนูฟ้าอย่างมีความสุขเรื่อยมา จนกระทั่งวันหนึ่งในเดือนเมษายน หนูฟ้าปิดเทอมใหญ่ คุณุทธนอบอกว่าจะพาหนูฟ้าไปเที่ยวญี่ปุ่น ๕ วัน เพราะเป็นช่วงที่คุณุทธได้หยุดพักผ่อน หลังจากที่ไม่เคยหยุดมานาน หนูฟ้ารู้สึกตื่นเต้นแต่ก็เป็นห่วงโบโบ้ โบโบ้นอนหมอบฟังพ่อลูกคุยกันอย่างเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง และในที่สุดคุณุทธก็พาโบโบ้ไปฝากไว้กับคุณยศซึ่งเป็นพี่ชาย คุณยศขอโบโบ้จึงรับอาสาดูแลโบโบ้ที่สำคัญคือหนูแดงลูกสาวคุณยศอยากให้โบโบ้มาอยู่ที่บ้านแม่จะแค่ ๕ วันก็ยังดี

บ้านหลังใหญ่ของคุณยศอยู่ที่ถนนพหลโยธิน ใกล้เซ็นทรัลลาดพร้าว ส่วนบ้านของคุณุทธอยู่ใกล้สะพานพระราม ๗ ฝั่งธนบุรี วันแรกที่มาอยู่บ้านคุณยศ โบโบ้ก็แอบหนีออกจากบ้านเพื่อเดินทางกลับไปบ้านคุณุทธซึ่งโบโบ้คงรู้เส้นทางกลับเพราะตอนนั่งรถมามันนั่งมองสองข้างทางตลอดเวลา

โบโบ้คงผจญภัยไม่น้อย ทั้งหลบรถราที่ซึกซึกไขว่ ทั้งหลบแมวที่มันกลัว หิวข้าวก็คองหาอาหารข้างทางและอาจจะมีคนเมตตาให้อาหารบ้างตลอดทางที่มีมา ๕ วันเต็มๆ โบโบ้ก็ถึงบ้านคุณุทธ ซึ่งหนูฟ้ากลับจากญี่ปุ่นในวันนั้นและกำลังนั่งร้องไห้คิดถึงโบโบ้

คุณุทธ คุณยศ หนูฟ้า และหนูแดงตื่นเต้นสุดขีดเมื่อเห็นโบโบ้เดินเข้ามาในบ้าน เนื้อตัวสกปรกมอมแมม ผอมไปมาก คุณุทธกอดโบโบ้ คุณยศขอโทษที่ไม่รู้ว่าโบโบ้ไม่ยอมอยู่บ้านคุณยศ หนูฟ้ากับหนูแดงลูบหัวลูบหางโบโบ้และถามว่าโบโบ้ข้ามถนนได้อย่างไร ไม่มีใครรู้ว่ามันคอยข้ามพร้อมฝูงชนเพื่อความปลอดภัยของตนเอง นี่แหละความพยายามของโบโบ้

(เพื่อนสัตว์เลี้ยง, อ.วดี)

ตัวอย่าง

การพูดรายงานเรื่องการปลูกผักบุ้งจีน

เรียนท่านอาจารย์ชาติชายและสวัสดิ์เพื่อนๆ ทุกคนครับ

กลุ่มของผมจะรายงานและนำเสนอผลงานการปลูกผักบุ้งจีน บนบอร์ดข้างหลังผมที่อาจารย์และเพื่อนๆ เห็นคือ ภาพแปลงผักบุ้งจีนเริ่มตั้งแต่การเตรียมแปลงดิน การหว่านเมล็ด การรดน้ำแปลงผักบุ้ง ผักบุ้งงอก ผักบุ้งเริ่มเจริญเติบโตตามลำดับจนเก็บมาวางไว้บนโต๊ะตรงหน้าของผม และได้นำมาแจกเพื่อนๆ ทุกคนแล้วนะครับ

กลุ่มของผมมีสมาชิก ๓ คน คือ ผม ธรรมพล เลขที่ ๕ สาวิตร เลขที่ ๑๒ และ ทรงเดช เลขที่ ๑๘ การปลูกผักบุ้งจีนได้ใช้สถานที่ว่างหลังบ้านของผม เราสามคนอยู่บ้านใกล้กัน จึงสะดวกที่จะมาช่วยดูแลแปลงผักบุ้งจนประสบความสำเร็จอย่างที่เพื่อนๆ เห็นนี่แหละครับ

การปลูกผักบุ้งจีนไม่ยากเลยครับ ขั้นตอนเตรียมดินเป็นขั้นแรกเลยนะครับ ดูตามภาพนี้ นะครับ กลุ่มผมช่วยกันพรวนดินโดยใส่ปุ๋ยคอกคูลำและปรับดินให้เสมอกัน ทิ้งไว้ ๑๕ วัน ต้องบอกตรงๆ นะครับว่าขั้นนี้คุณพ่อของผมช่วยทำด้วย ท่านบอกว่าถ้าขั้นนี้ไม่ดีก็ปลูกไม่สำเร็จ กลุ่มเราเลยได้ดินที่ดี อ้อ! ขนาดแปลงของเรากว้าง ๑ เมตร ยาว ๔ เมตร จริงๆ แล้วไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดว่าต้องกว้าง ๒ เมตร ยาว ๑๐-๑๕ เมตร บ้านผมไม่มีที่กว้างขนาดนั้น จึงต้องขอย่อส่วนนะครับ

พอเตรียมดินเสร็จ เรานำเมล็ดพันธุ์ผักบุ้งจีนที่แช่น้ำไว้นานกว่า ๖ ชั่วโมง มาหว่านไปบนแปลงที่เราเตรียมไว้ เมล็ดพันธุ์นี้เราไม่นำที่ลอยน้ำมาปลูก เลือกแต่ที่จมน้ำ นะครับ เพราะที่ลอยน้ำแสดงว่าไม่อึมน้ำ หว่านไปก็ไม่ขึ้นครับ การหว่านก็พยายามไม่ให้เบียดกันมาก แล้วเอาดินร่วนมาหว่านกลบหนาประมาณครึ่งเซนติเมตรและนำฟางข้าว มาคลุมไว้บ้าง รดน้ำวันละครั้งหรือสองครั้ง เราผลัดกันรด ผลัดกันมาดูแล ๒-๓ วัน ก็งอกเป็นผักบุ้งให้เราเห็น ที่เราเก็บต้นมารายงานและแจกให้เพื่อนๆ ดูนี้โตเต็มที่แล้ว นะครับ ใช้เวลาในการเจริญเติบโตถึง ๒๐ วัน เชี่ยวนะครับ

ผักบุ้งจีนมีปลูกกันทั่วไป ในกรุงเทพฯ ปลูกที่เขตภาษีเจริญและเขตบางแค น่าสนใจนะครับ เมืองหลวงที่จอแจแออัดก็ยังสามารถปลูกผักบุ้งจีนได้ ต่างจังหวัดที่ขึ้นชื่อมากๆ คือ นนทบุรี นครปฐม และราชบุรี ลองรับประทานผักบุ้งจีนกันเถอะครับ มีแคลเซียมสูงและสามารถลดความดันโลหิตได้ด้วยนะครับ

กลุ่มของผมเรียนเชิญอาจารย์ชาติชายไปชมและตรวจแปลงผักบุ้งที่บ้าน ท่านชมว่าดีมีความตั้งใจแต่ผักบุ้งของพวกเราผอมไปหน่อย พวกเราจึงตั้งใจว่าจะลงทำแปลงผักบุ้งจีนอีก ถึงคราวนี้จะไม่มึนคะแนน แต่เราก็อยากทำ เพื่อจะได้ผักบุ้งอ้วนๆ บ้าง ขอบพระคุณอาจารย์ชาติชายและสวัสดิ์เพื่อนๆ ทุกคนครับ

การเขียนบรรยายประสบการณ์

ประสบการณ์ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำหลังได้พบเห็นมา นอกจากการพูด การบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองแล้ว เรายังสามารถเขียนแบบบรรยายเรื่องตามลำดับว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผู้อ่านจะได้เข้าใจเรื่องและมีความรู้สึกคล้ายตามผู้เขียน ไม่ว่าจะเป็น ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น ความสดชื่น หรือแม้กระทั่งความเศร้าก็ตาม

การเขียนบรรยายประสบการณ์มีหลายรูปแบบ เช่น เรียงความ จดหมาย บันทึก ผู้เขียนสามารถเลือกเขียนได้ตามความถนัดหรือความเหมาะสมกับประสบการณ์ของตน

การเขียนบรรยายประสบการณ์ มีลักษณะดังนี้

๑. เริ่มเรื่องน่าสนใจ ดำเนินเรื่องกระชับ และจบอย่างประทับใจ
๒. ดำเนินเนื้อความไปตามลำดับเหตุการณ์ เวลา และสถานที่
๓. ใช้สำนวนภาษาและเลือกสรรถ้อยคำให้เหมาะกับผู้อ่าน
๔. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อคิดตอนท้ายเรื่องตามสมควร

ตัวอย่าง

...ถนนศรีอยุธยาที่ทอดผ่านหน้าโรงพยาบาลสงฆ์ในสมัย ๓๐ ปีที่แล้ว เป็นถนนสายเล็กๆ มีต้นไม้ใหญ่ ๒ ข้างทางร่มครึ้มและมีลำน้ำไหลผ่านขนานกับถนน ข้าพเจ้าจำได้ว่าเวลาลงรถประจำทางและจะเดินเข้าต้องข้ามสะพานเล็กๆ หน้าบ้าน บ้านทุกหลังจะมีสะพานดังกล่าวเหมือนกัน ข้าพเจ้าเองเคยตกลงไปในลำน้ำนั้น จนผู้ใหญ่ห้ามปรามมิให้ไปนั่งเล่นตรงราวสะพาน แต่น้ำในลำน้ำแสนจะใสสะอาด ข้าพเจ้าก็เลยเต็มใจจะตกลงไปบ่อยๆ โดยไม่ได้สนใจคำห้ามปรามเท่าใดนัก

ปัจจุบันถนนศรีอยุธยากลายเป็นถนนใหญ่ มีรถราขวักไขว่และติดกันเป็นแพ มีมลพิษมากมายบนถนนสายความทรงจำของข้าพเจ้า ทุกครั้งที่ผ่านไป ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะมองไปตรงบริเวณที่เคยอยู่อาศัยของตนเอง และก็ต้องถอนหายใจ นี่เองกระมังที่ใครๆ ชอบพูดกันว่า

“เก็บความสุขไว้ในใจ แม้ทุกอย่างผ่านไปไม่ย้อนคืน”

(ถนนในความทรงจำ, นาทวี)

กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ

กิจกรรม ๓

- ก. ให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อของเรื่องสั้น “เหตุเกิดเพราะนิดตัดสันใจ” โดยส่งตัวแทนออกมาเล่าหน้าชั้นเรียนหรือเขียนลงในสมุดงาน
- ข. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง สิงโตกับสุนัขจิ้งจอก แล้วเล่าเรื่องย่อให้เพื่อนๆ และคุณครูฟัง

เรื่อง สิงโตกับสุนัขจิ้งจอก

สิงโตตัวหนึ่งติดหล่มอยู่ สุนัขจิ้งจอกเดินผ่านมาเห็นเข้า ด้วยความกลัวสิงโตผู้เป็นเจ้าของป่า สุนัขจิ้งจอกก็หันหน้าจะวิ่งหนี

“เพื่อนเอ๋ย อย่าหนีเราเลย เราติดหล่มโคลนกระดิกตัวไม่ได้มาเจ็ดวันแล้ว ช่วยเราด้วยเถิด”

“เราพอจะช่วยท่านได้ แต่เมื่อท่านขึ้นจากหล่มได้ ท่านจะกินเราเสีย เอาเถอะ เราจะขุดดินรอบเท้าท่าน ให้น้ำไหลเข้าไปมากพอ แล้วท่านลองขยับเท้า ออกแรงยกเท้า เคลื่อนที่เถิด เราจะช่วยอีกแรง”

“โอ...เราหลุดจากหล่มแล้ว เชิญท่านพาภรรยาย้ายจากทุ่งนาที่อาศัยไปอยู่เสียกับเราในถ้ำบนยอดเขาเถิด เราจะเลี้ยงดูครอบครัวท่านไปจนตาย”

แต่นั้นมาสิงโตก็ไปหาอาหารมาฝากสุนัขจิ้งจอกอยู่เรื่อย จนนางสิงโตและนางสุนัขจิ้งจอกออกลูกมาฝ่ายละตัว นางสิงโตอิจฉานางสุนัขจิ้งจอก จึงหาทางกลั่นแกล้งนางสุนัขจิ้งจอกกับลูก

“มาอยู่ที่นี้ทำไม ไม่กลัวตายหรือ พวกเราเป็นสัตว์กินเนื้อ จะกินพวกเจ้าเสียเมื่อไหร่ก็ได้”

นางสุนัขจิ้งจอกรู้สึกหวาดกลัว เมื่อสามีกลับจากหาอาหาร ก็เล่าเรื่องที่นางสิงโตรังแกลตกับลูกให้ฟัง บอกว่าขึ้นอยู่ต่อไปจะมีภัย และจะกลับไปอยู่ที่ทุ่งนาตามเดิม สุนัขจิ้งจอกผู้พี่ก็เห็นชอบด้วย จึงไปลาสิงโต พร้อมกับเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังด้วย สิงโตตัวผู้รู้สึกไม่พอใจภรรยา จึงเล่าเรื่องที่ตนไปติดหล่มเจ็ดวันให้นางสิงโตฟัง

“ครั้งนั้นถ้าเราไม่ได้สุนัขจิ้งจอกช่วยไว้ เราต้องตายแน่ๆ และเจ้าก็จะเป็นหม้ายต้องอยู่อย่างลำบากยากแค้น ลูกก็จะกำพร้าพ่อ เจ้าจงขอโทษสุนัขจิ้งจอกเถิด เราจะอยู่รวมกันจนตาย” แล้วสอนนางสิงโตต่อไปอีกว่า

“ขึ้นชื่อว่าผู้มีพระคุณแก่เรา ไม่ว่าเขาจะเป็นใครก็ตาม และเราจะเป็นใครก็ตาม เราต้องยกย่องทดแทนคุณไปตราบนานวันตายของเรา”

(**นิทานอีสป**, มหาอำมาตย์โท พระยาเมธาธิบดี [สาทร สุทธเสถียร])

กิจกรรม ๔

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๕ คน เลือกกันควาเรื่องตามหัวข้อต่อไปนี้ ๑ เรื่อง แล้วออกมา รายงานหน้าชั้นเรียน (ควรใช้ไมโครโฟน หนังสือ หรือเอกสารประกอบการรายงาน) ใช้เวลา ในการรายงานประมาณ ๑๐ นาที

๑. ภาวะโลกร้อน
๒. ประวัติและผลงานของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
๓. อาหารเพื่อสุขภาพ
๔. สัตว์ในวรรณคดี
๕. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ประสบอุบัติเหตุ
๖. การป้องกันอันตรายจากภัยสังคม

กิจกรรม ๕

ให้นักเรียนเขียนบรรยายประสบการณ์ของตนเอง ความยาวประมาณ ๑ หน้ากระดาษ (ควร เป็นประสบการณ์ที่น่าสนใจ และให้แง่คิดแก่ผู้อ่าน)

กิจกรรม ๖

อ่านและพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และบอกว่าเป็นข้อความประเภทการเล่าเรื่องย่อ การพูด รายงาน หรือการเขียนบรรยายประสบการณ์

- ก. บางคนเข้าใจผิดว่าการกินน้ำตาลมากเกินไปเป็นต้นเหตุของโรคเบาหวาน แต่รายงาน และสถิติทางการแพทย์ตามกราฟที่ติดไว้บนกระดานจะเห็นว่า โรคเบาหวานเกิดจาก ความอ้วนเป็นสาเหตุใหญ่ คนอ้วนที่ไม่ออกกำลังกายมีโอกาสเป็นเบาหวานสูงมาก อย่างที่เส้นกราฟแสดงไว้